Ч. 272 Неділя 3 (16) грудня 1900 Рік X

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

## Вісти полїтичні.

*(З руху виборчого. — Угорский президент мінїстрів о відносинах австрийских. — Бури бють дальше. — Що чувати в Хінї?)*

З дотеперішних виборів, які відбули ся в Галичині і на Буковині, вийшов в Галичині з пятої куриї послом др. Андрій Кос, на Буковині п. Єротей Пігуляк. Крім того відбули ся ще на Буковині доповняючі вибори до сойму з округа виборчого Станівці і вибрано руского кандидата Левицкого. Тепер надходять вибори з IV. куриї і здає ся принесуть так само неодну несподіванку, як принесли вибори з пятої куриї.

Парлямент угорский ухвалив оногди провізорию закона войскового, відкинувши насамперед внесене о заведеню самостійної армії на Угорщині. Підчас дискусиї над сею справою заявив президент угорского кабінету, що конституция в Австриї не перестала істнувати, а устала лиш на якийсь час діяльність парляменту. Зараз, скоро лиш збере ся австрийска Рада державна, буде їй предложена провізория закона войскового, котра буде залагоджена або в спосіб парляментарний, або в який иншийспосіб конституцийний. Угорщина може спокійно і терпеливо ждати дальше на санацию відносин полїтичних в Австриї, доки не терпять на тім інтереси Угорщини.

Як би у відповіди на то, що Анґлїйцї іменували вже свого завідателя для обох бурских републик, котрі називають навіть своїми кольоніями, Бури бють дальше анґлїйске войско і не дають ся. Хоче ся навіть вірити, що заява ад'ютанта президента Кріґера, що недавно тому приїхав до Европи, то не перехвалка але мабуть таки щира правда, що Бури иині зорґанізовані далеко лїпше як коли небудь і готові бити ся до послідної каплї крови. Ґенерал Девет видобув ся знову вже не знати по котрий раз з матнї, яку заставили були на него Анґлїйцї і не дає їм спокою, чіпає їх зі всїх боків. Він тепер знаходить ся в оранській републицї недалеко Блюмфонтен. Два другі ґенерали бурскі дали здаєсь Анґлїйцям доброго прочуханця, коли льорд Кіченер, тепер начальний командант анґлїйскої армії в полудневій Африцї сам до того признає ся. Кіченер іменно телеґрафує з Преториї: 2500 Бурів, під проводом ґенералів Делярея і Баєра, заатакували вчера над раном на горі Маґалісберґ войско анґлїйске, котрим проводив ґенерал Клемент. Клемент вернув назад до Гекпорт по дуже завзятій борбі. Анґлїйцї мали 5 офіцирів забитих; о инших стратах брак вістий. Видко, що Анґлїйцї мусїли добре втїкати, коли навіть не знають, кілько людий стратили, і де они обертають ся.

Здає ся, що Бури поступають тепер після однакового пляну і всї разом, бо рівночасно доносять о атаках на Коматіфорт, Ліхтенбурґ, Бетлегем, Вріде і Вріґайд. З Льоренцо Маркез доносять, що ситуация в Коматіфорт стала для Анґлїйцїв дуже прикра. Бури в силї 1500 людий знаходять ся вже дуже близько коло сеї місцевости і можна що хвиля сподївати ся атаку на сю місцевість. Анґлїйска кавалерия вирушила до Сабіль, а всїм відділам піхоти наказано бути готовими кождої хвилї до бою.

В Хінї европейскі цивілїзатори все ще господарять по свому як давні Вандали, Монґоли і Татари, палять та рабують, а за то ще домагають ся високого відшкодованя і тепер торгують ся о него. Франция і Німеччина в Хінї поступають бодай чи незгіднїйше як Росия і Франция в Европі. Обі попередні держави раді би здерти шкіру з Хінцїв і домагають ся страшенно високого відшкодованя. Росия знов рада би Манджурию виключити з під опіки держав европейских, і старає ся їх переконати, що справа Манджуриї належить чисто лиш до Росиї і Хіни, а другим державам до того не мішати ся. Після послїдних вістий з Пекіну, Анґлїя готова підписати тимчасові условия мира; їй розходить ся ще головно лиш о малі зміни. Так само здаєсь і Сполучені держави не хотять робити трудностий і може переговори в справі мира вже незадовго зачнуть ся. По хіньскій сторонї показує ся та характеристична проява, що віцекоролї з полудневих провінций що раз більше і виразнїйше оказують свою прихильність для цїсаря і висилають войска для его безпечности.

---

1/8

## ГАНЯ.

*(З польского — Генрика Сенкевича.)*

(Конець).

Вкінци горячка рішучо уступила, я прийшов до цілковитої сьвідомости, але то не значило, що я був здоровійший. Прилучила ся якась иньша недуга, якесь нечуване ослаблене, під впливом котрого я очевидячки гас. Цілими днями і ночами вдивлював ся я в одну точку на стели. Я був немов притомний, але рівнодушний на всьо. Не обходило мене ні житє, ні смерть, ні особи пильнуючі мого ліжка. Я відбирав вражіня, бачив всьо що коло мене діяло ся, але не мав досить сил, щоби зібрати гадки, щоби чути. Раз вечером почав я видко комнати. Поставлено коло мого ліжка велику жовту сьвічку, відтак увидів я о. Людвика, одітого в епітрахиль. Причащав мене, відтак уділяв мені сьв. оліє-помазаня, а при тім так ридав, що аж заходив ся. Матір винесено зімлілу з комнати; Казьо вив під стіною і рвав ся за волосе, отець сидів з заломаними руками, цілком як скаменілий. Я то всьо дуже добре видів, але був цілком байдужний, і глядів як звичайно, мертвим, скляним оком на стелю, на поруче ліжка в ногах, або на вікно, крізь котре впадали молочні і срібні снопи місячного сьвітла.

Відтак до комнати всіми дверми почала тиснути ся служба; крики, плач і зойкіт, котрим проводив Казьо, наповняли цілу комнату, лиш отец по давному сидів як камінь; але вкінци, коли всі приклякли а сьвященик почав відмавляти молитви і перестав, бо не міг від сьлез, отець нагле зірвав ся, і крикнувши: „О, Ісусе Христе!“ кинув ся як довгий на підлогу. В тій хвили почув я, що кінці пальців на руках і ногах починають мені холонути, обхопила мене якась дивна сонність і зїване. „Ага, то я умираю!“ — погадав я собі і уснув.

Але я справді уснув замість умерти, і то уснув так добре, що обудив ся аж по двайцятьох чотирох годинах, і так дуже скріплений на силах, що сам не умів собі здати справи, що зі мною стало ся. Моя байдужність зникла, дуже молода природа побідила саму смерть, і будила ся до нового житя з новими силами. Тепер знов діяли ся при моїм ліжку такі прояви радости, що й не пробую їх описувати. Казьо просто дурів зі щастя. Оповідали мені пізнійше, що зараз по поєдинку, коли отець віднїс мене раненого до дому, а лікар відразу не ручив за моє житє, мусїли доброго Казя замкнути, бо просто полював на Селима, як на дику звірину, і присяг собі, що як я умру, то застрілить его, де лиш стрітить. На щасте і Селим трохи покалічений, мусів якийсь час лежати в ліжку.

Але тимчасом кождий день приносив мені чим раз більшу пільгу. Вертала мені охота до житя. Отець, мати, о. Людвик і Казьо сиділи день і ніч над моїм ліжком. Якже я їх тоді любив, як тужив, коли котре з них вийшло з моєї комнати! Але разом з житєм почало і давне чувство для Гані відзивати ся на ново в моїм серци. Коли я обудив ся з того сну, котрий всі уважали початком вічного сну, сейчас спитав я о Ганю. Отець відповів мені що здорова, але виїхала з панею д'Іве і сестричками до стрия, бо віспа ширила ся в селі чим раз більше. Крім того оповідав мені, ще вже її простив, що забув, і велів мені бути спокійним. Однако пізнійше нераз розмавляв я о ній з материю, котра помітивши, що така розмова займає мене більше як всі инші сама ві зачинала, а кінчила ангельскими, хоч неясними словами, що коли виздоровію, тоді поговорить з вітцем о многих річах, котрі будуть для мене дуже приємні, лише треба, щоби я був спокійний і старав ся як найскорше подужати.

Коли то говорила, усьміхала ся сумно, а мені хотіло ся плакати з радости. Однако часом лучало ся щось такого дома, що колотило мій спокій, а навіть набавляло мене страху. Раз примiром, вечером, коли мати сиділа при мні, війшов слуга Франко і попросив єї до комнати Ганни.

Я сейчас сів на ліжку.

— Ганя приїхала? — спитав я.

— Ні! — відповіла мати. — Не приїхала. Він просить мене до єї комнати, бо там білять і дають нові обитя.

Часом здавалось мені, немов би хмара тяжкого а зле укриваного смутку лежала на чолах окружаючих мене осіб. Я не розумів, що діє ся, а на мої питаня відповідали ні се, ні те. Я вивідував ся у Казя, але він відповідав так як инші, що дома всьо добре, що сестри,

## Новинки.

*Львів дня 15 го грудня 1900.*

**— Презенту цісарского надания** в Княжолуді надало ц. к. Намістництво о. Мечиславови Авдиковичеви, дотеперішному гр.-кат. парохови в Білоголовах.

**— Руска 4 клясова школа виділова.** В Яворові отворено з днем 1-го падолиста с. р. першу клясу 4-клясової школи мішаної з руским язиком викладовим і поміщено в найменім на то льокали в ринку. Громада хоче побудувати для тої школи вигідний будинок, але не може поки що знайти відповідного місця. Дехто каже, що школу можна би побудувати на площи против горішної церкви, де місце сухе і тихе, але богато рядних тому противить ся.

**— В пять місяців по повени** яка навістила була ще в літі сторони над Прутом і наробила великої шкода на зелізници Делятин-Стефанівка, пущено дня 12 с. м. на сім шляху перший поїзд. Ну, шкода мусіла бути дуже значна, коли направа тягнула ся аж пять місяців.

**— Чоловіка, замість борсука.** Іона Шлярп лісничий в Заріччи, повіта мостиского, полюючи на борсуки, хотів стріляти в яму, до котрої сховав ся борсук і стрілив так незручно, що поцілив стоячого недалеко побережника Гринька Дмитришиного і забив на місци. Шлярпа арештувала жандармерия і відставила до суду в Судовій Вишни, котрий веде в сій справі доходженє.

**— Самоубийство вояка.** В Самборі відобрав собі житє через повішенє в городі побіч касарні вояк 18 полку кравової оборони Трофим Миликович. Причиною самоубийства була неохота до служби войскової і мабуть роздразненє внаслідок пияньства.

**— 27 літ добровільно в криміналі.** Сими днями випущено в Льондоні з криміналу чоловіка, котрий пересидів в нім добровільно 27 літ. Він був два рази засуджений на смерть. за злочин, котрого не допустив ся. В 1873 р. ставав Давид Руттер, — так зве ся той чоловік — ще з якимсь другим перед судом в Інсвіч за то, що они оба убили якогось лісничого. Руттер взяв був цілу вину на себе і на тій основі, що він признав ся до злочину, засуджено его на смерть. Але богато людий вірило в его невинність і кару смерти відложено ніби то длятого, що єму на шиї зробив ся якийсь боляк. і повішене его було би лиш довгою і страшною мукою Оглядини лікарскі виказали, що тота істория з боляком то неправда і его знов постановлено стратити. Але за засудженим насипало тілько просьб о помилуванє, що остаточно его замкнено на ціле житє до криміналу. Аж тепер коли він вже постарів ся в криміналі і коли его випущено на волю, розповів він правду. Тамтой чоловік, що разом з ним ставав перед судом обжалований о убитє лісничого, був дійсно убийником. Але той чоловік мав жінку, котрій було би серце пукло з жалю, як би було показало ся, що еї чоловік дійство убийником і яко такий мусить повиснути ни шибеници, він мав діти, котрі були би стали сиротами, а Руттер не мав нікогісенько на сьвіті, був сам один, отже він взяв всю вину на себе, ну і якось щасливо уйшов кари смерти, але за то прожив добровільно честний чоловік 27 літ в криміналі.

**— Велика катастрофа** стала ся в послідних днях недалеко Гоку над Західн ю рікою в Хіні. На однім з тамошних кораблів їхало більше як 400 людий. Один з пасажирів перехилив ся занадто з корабля і упав у воду. Другі подорожні збігли ся на ту сторону, де той упав, а що нераз на однім боці стануло 400 людий то корабель перевернув ся і всі люди попали у воду; 200 з них утопило ся.

---

## Господарство, промисл, торговля, гігієна і выхованя.

### Ради господарскі.

— **Як пізнавати доброту сіна?** (Після Бр. Яновского, асист. кр. ботан.-рільн. стациї) (II.) Пізнавши по ростинах поживну вартість сіна, треба ще придивити ся і розпізнати, в якім часі сіно було кошене. Сіно найпоживнійше, коли трава скошена в порі, коли зачинае цвисти; коли же скошена тогди, коли вже відцвитає, то єсть труднійше стравна і менше поживна. Час скошеня пізнати на сіні по розвитку цьвітів, по здеревіню била і по красці. Сіно кошене в пору, має ясну, живу зелену барву; сіно кошене пізнійше має краску бліду аж до брунатної. Дальше треба пізнавати, чи сіно було зібране за погоди, чи в слоту. Сіно, що лежало довго на дощи, тратить части поживні. Коли же лежить лиш короткий час, то єсть навіть ліпше від того, що зібране за погоди, а худоба навіть его ліпше їсть. Сіно, що лежить довго мокре на покосах, тратить не лиш богато частий поживних але ще й плісніє та буває замулене. За надто висушене сіно єсть дуже крихке і его пізнати по тім, що листочки і била в нім дуже крихкі; оно й менше поживне, бо всі делікатнійші цьвіти і листочки викрашать ся в нім вже підчас громадженя і звоженя. Сіно, котрого краска єсть жовтава, котре чути стухлостию і в котрім богато болота і намулу так, що при скиданю з фіри роблять ся цілі тумани пороху, єсть шкідливе для здоровля худоби, особливо же коний. Сіно, коли его складає ся в стоги, повинно бути відповідно сухе, бо коли оно за вохке, то загріває ся, або як то кажуть „пріє", тратить свою сьвіжу барву а часто плісніє і гниє. Сухе сіно пізнати по тім, що оно сильно скручене в руці не пускає з себе ніякої вохкости. Добре спрятане сіно не повинно ані замакати ані втягати в себе випарів із стайні. Добре висушене і спрятане сіно може держати ся в добрім стані через півтора року; старше тратить смак і вартість поживну. Коли тепер зберемо коротко все то, що доси було сказано, то оцінка сіна представить ся так: Добре сіно повинно складати ся головно з солодких трав і ростин мотильковатих, мати живу краску, медовий запах, але не за сильний і бути відповідно сухе. Сіно, що має богато квасних трав, падизолосу, моху, папороти і троячих ростин, а також сіно бліде, стухле і занадто сухе або занадто вохке, єсть недобре.

---

пані д'Іве і Ганя скорі вернуть, і вкінци: щоби я був спокійний.

— А звідкиж той смуток? — питав я.

— Бачиж, я тобі всьо скажу. Іменно Селим з старим Мірзою приїздять сюди кождого дня. Селим цілими днями нарікає, плаче, хоче тебе бачити конче; а родичі боять ся, аби тобі та візита не зашкодила.

Я усьміхнув ся.

— Мудрий Селим! — відповів я. — Трохи мені голови не розрубав, а тепер за мною плаче. А щож: гадає все о Гані?

— Ей!... де єму там Ганя в голові! Впрочім не знаю, я не питав о то, але гадаю, що він вже цілком вирік ся еї.

— То питане!

— На кождий спосіб дістане еї хто инший: будь спокійний.

Тут Казьо перекривив лице і додав поважно:

— Знаю навіть хто. Лише давби Бог, щоби....

— Щоби що?

— Щоби вернула як найскорше — додав поспішно.

Ті слова цілком мене успокоїли. Кілька днів опісля, вечером, отець сидів при мні разом з матерею. Ми почали з вітцем грати в шахи. По хвили мати вийшла і лишила отворені двері, крізь котрі видко було ряд комнат, а на кінци того ряду була комната Гані. Я поглянув на неї, але не міг нічого добачити, бо всі комнати крім моєї були неосьвітлені, а двері від комнати Гані, о скілько я міг в темноті видіти, були замкнені.

Нараз війшов там хтось, немов лікар Станислав і не замкнув добре за собою дверий.

Серце ударило мені неспокійно: в комнаті Гані було сьвітло.

Сьвітло то впадало ясною смугою до темної сусідної комнати, а на тій ясній смузі здавалось мені, що я доглянув ледве замітні клуби диму, що крутили ся, як порох крутить ся в сонішнім сьвітлі.

Небавом доніс ся до мене якийсь немилий запах, що з кождою хвилею ставав чим раз сильнійший і сильнійший. Нагле волосе встало мені на голові: я розпізнав запах ялівцю.

— Отче, що то? — скрикнув я голосно, скинувши на землю шахи разом з шахівницею.

Отець зірвав ся змішаний, почувши також той проклятий запах і замкнувши скорше двері від комнати.

— То нічо, нічо! — відповів скоро.

Але я був вже на ногах, а хоч заганяв ся ще, то однако поступив скоро до дверий.

— Чому там кадять ялівцем? — крикнув я — я там піду!

Отець вхопив мене обома руками.

— Не підеш там, не підеш: заборонюю тобі!

Мене взяла розпука, отже вхопивши за обвязки, що обвивали мою голову, крикнув в роз'ярению:

— То добре! Але присягаю, що зірву ті обвязки і розідру рану власними руками. Ганя умерла! Хочу еї бачити!

— Ганя не умерла, даю тобі слово! — говорив отець, вхопивши мене за руки і борючи ся зі мною. — Занедужала, але здоровійша! Успокій ся! схамени ся! Чи не досить ще нещасть! Оповім тобі всьо, але положи ся. Іти до неї не можеш. То убило би еї. Будь спокійний. Положи ся. Присягаю тобі, що здоровійша.

Сил мені не стало, я упав на ліжко, повтаряючи заєдно:

— Мій Боже, мій Боже!

— Генрику, схамени ся. Чи ти женщина? Будь відважний. Она вже не єсть в небезпечности. Я обіцяв всьо тобі оповісти і оповім, але під услівєм, що будеш спокійний. Опри голову на подушці! Ось так. Накрий ся і лежи спокійно.

Я послухав.

— Я вже спокійний, але скорше отче, скорше. Нехай вже раз дізнаю ся всього. Чи дійстно здоровійша? що ій було?

— Отже слухай: тої ночи, в котрій Селих еї вивіз, була буря. Ганя мала на собі лише легку одіж, промокла до рубця. До того то всьо коштувало еї немало. В Хорелях, куди завіз еї Мірза не мала в що переодіти ся, отже в тій самій мокрій одежи вернула сюди. Того самого дня почало еї вже морозити і дістала сильної горячки. На другий день, стара Венґровска не уміла держати язика за зубами і оповіла ій о твоїй пригоді. Сказала ій навіть, що ти убитий. Очевидно зашкодило ій то. Вечером була вже непритомна. Лікар не знав довгий час, що то, аж вкінци.... Знаеш: в селі була і е доси віспа: Ганя дістала віспу.

Я примкнув очи, бо здавалось мені, що і я трачу притомність; вкінци сказав:

— Нехай тато оповідають дальше, отже я притомний.

— Були хвилі — говорив отець дальше — великої небезпечности. Того самого дня, коли ми уважали тебе вже за погибшого була і она майже конаюча. Але для вас обоїх прийшла рівночасно щаслива криза. Нині она так само як і ти вертаєте до здоровля. За який тиждень буде цілком здорова. Але що тут діяло ся дома! Що діяло ся!

Отець скінчив і глядів на мене уважно, немов бояв ся, аби его слова надто не потрясли мого ще ослабленого ума; а я лежав непорушно. Довгий час тревало мовчане. Я збирав гадки і розглядав ся в новім нещастю. Отець встав і почав ходити широкими кроками по комнаті, споглядаючи від часу до часу на мене.

— Отче? — сказав я по довгім мовчаню.

— Що, хлопче?

— Чи... чи... дуже збридла?

Голос мій був спокійний і тихий, але серце било мені голосно в дожиданю відповіди.

— Так! — відповів отець. — Як то по віспі. Може бути, що не буде ніяких знаків. Нині ще суть, але зникнуть, зникнуть певно.

Я відвернув ся до стіни, бо чув, що робить ся мені гірше як звичайно.

Однако тиждень пізнійше був я вже на ногах, а за два тижднї побачив я Ганю. Ах навіть не пробую описувати, що зробило ся і того чудесного, ідеального лиця. Коли біди

— Як обходити ся з телятами? Телята, призначені на приховок, повинні ссати що найменше 4 до 5 неділь, а звичайно 6 до 8, і потребують на день 4 до 9 літрів. Але що телятко не зовсім висисає, а корова відтак не хоче припустити, і не дає ся видоіти, то через таке задержуванє молока щораз менше єго прибуває. Длятого найліпше приучити телятко пити із скіпця в той спосіб, що мачає ся палець в молоко і дає ся теляткови ссати; пізнійше держить ся палець закривлений в молоці а телятко ссе єго і рівночасно тягне молоко із скіпця. В той спосіб годує ся телятко зразу 5 разів, пізнійше 3 до 4 рази на день молоком просто від корови. Коли же єму дає ся ссати корову, то в четвертім тиждни приучує ся єго пити, а в пятім відлучає ся і годує ся збираним молоком, змішаним з молоком просто від корови. Збиране молоко треба трохи підогріти. Перехід від ссаня до годованя і від незбираного до збираного молока повинен бути постепенний. До збираного молока треба додавати трохи води з вивареного в ній льнянового насіня; в такім случаю треба молоко добре змішати з тою водою. В пятім тиждни можна теляткови давати до жолоба по трошки шротованого вівса а пізнійше і мягонького сіна. Наконець треба дуже уважати на то, щоби телятко не дістало бігунки. Коли єго годує ся молоком, то лайно повинно бути більше густе і невоняче. Скоро лайно стане жовте, рідке і вонюче квасом, то вже показує ся бігунка; тогди треба перестати давати богато молока, а дати єму ложочку або дві двовуглекислої соди. В тяжших случаях дає ся лиш пів літри молока а до того 1 до 2 яєць і пряженої пшеничної муки та літної води. Стайню треба добре вичистити і десінфекціонувати гашеним вапном.

— Годівля индиків. Хто хоче годувати індики, повинен передовсім то знати, що на 4 до 6 індичок треба держати індика, бо коли на 10 до 12 індичок єсть лиш один индик, тогди між покладками буде богато запортків (неплідних яєць, котрі під індичкою засмердять ся). Індички зачинають звичайно нести ся в марті і зносять 20 до 25 покладків. Індички сидять добре на покладках і найліпше насаджувати всі в однім курнику. Під одну індичку треба давати що найбільше 16 до 30 покладків а час висіданя єсть 26 до 29 днів, рідко більше. В часі висіданя треба індички добре годувати. Молоді індичата годує ся дрібно посіканим мясом або червачками. Коли о то трудно, то можна годувати на твердо звареними і добре посіченими яйцями. Найліпше годувати звареною на молоці на густо вівсяною кашою, до котрої домішує ся зразу шесту опісля четверту часть дрібно посіканої кропиви. Замість вівсяної каші можна ужити кукурудзяної, але дрібонької і зробити з кропивою заминку, котрої дає ся нараз тілько, кілько індичата можуть зїсти, найліпше на дощинці, котру за кождий раз треба добре очистити. Дуже важна річ, щоби індичата держати чисто і тепло та уважати на то, щоби не ходили на росу або на дощ а так само на спеку. Найліпше не випускати молоді індичата на двір скорше як по 14 днях, а в перших днях годувати що пів години.

### Всячина господарска.

— Як справляти рибу до вареня? Хто купує рибу до вареня і смаженя, повинен насамперед на то уважати, щоби она була жива. Неживої риби не треба купувати, бо она і не смачна і може бути навіть дуже шкідлива для здоровля. Живу рибу треба борзо забивати слідуючим способом: Рибу треба сильно вдарити по голові або головою об стіл, щоби єї тим способом приголомшити, а відтак острим ножем перерізує ся єї при самій голові з гори так, щоби відтяти хребет від голови. В той спосіб відотнуть ся всі нерви які ідуть до мозку і риба перестане борзо жити. Відтак треба луску віскробати, а то робить ся в той спосіб, що скребче ся рибу против луски завсігди від хвоста до голови. Окуневи треба ще перед тим відрубати плавки. Лина треба вложити в кипяток на хвильку, а тогди дрібна луска дасть ся легко віскробати. Опісля розрізує ся рибу вздовж черева аж до місця, де кінчить ся задна кипка але треба розрізувати осторожно, щоби не розрізати жовчи. При вийманю внутренностий треба то уважно робити, щоби не роздушити жовчи. Жовч відрізує ся осторожно від печінки а печінку лишає ся до ужитку. Так само з деяких риб лишає ся молочко і икру. Наконець вирізує ся плївку яка іде попід хребет очищує ся з крови, відрізує ся зяви і вимиває ся рибу та сполікує ся, але не дає ся їй мокнути у воді.

— До чищеня столових ножів треба мати окрему вузку а високу посудину, в котру наливає ся горячої води і вкладає ножі вістрем в долину. Ножів які би й не були не треба з колодками вкладати в горячу воду, бо они тогди псують ся. Дальше треба зладити собі до чищеня рід малого вузкого а довшого стільчика (вузка дощинка, на двох ніжках з відповідно високих двох дощинок прибитих сторцом). Той стільчик оббиває ся мягкою скіркою, на котру розмащує ся або дуже мілко потовченої і пересіяної цегли або триплю. До тої скірки тре ся ножі, а відтак ще раз сполікує ся і обтирає ся на сухо.

### Література господарска.

— Pabst, Anleitung zur Rindviehzucht, 4. Auflage, з многими ілюстраціями; єсть то один із найліпших підручників о годівли рогатої худоби. Книжку сю, котра коштувала давнійше 22 марок (14 К. 40 с.), можна нині дістати в книгарни Hannemann-а, Berlin SW. Friedrich-Str. 208 за 4 50 м. (5 К. 40 с.)

— Johannes Büttner, Gartenbuch für Anfänger 4 Aufl. з 504 ілюстраціями. Битнер єсть знаменитим і дуже практичним огородником, а книжочка єго може послужити дуже добре до науки для тих, що хотіли би научити ся практичної роботи в городі, щоби борзо мати хосен з тої науки. Ціна 6 М. (4 К. 80 с.) Книжку ту можна купити або у автора в Франкфурті над Одрою, або спровадити через яку небудь книгарню.

### Вісти господарскі, промислові і торговельні

— Ціна збіжа. У Львові д. 12 грудня Пшениця 7·40 до 7·50 Кор.; жито 6·25 до 6·30; овес 6·— до 6 30; ячмінь пашний 5(0 до 5 50; ячмінь броварний 6·25 до 6·75; горох до вареня 7 25 до 12·—; вика 5 50 до 6·—; льнянка 10 50 до 11·—; сімя конопельне —·— до —·—; біб —·— до —·—; бобик 5·80 до 6 20; гречка 7.20 до 7·50; конюшина червона 55·— до 68·—; біла 35·— до 68·—; тимотка 19·— до 25·—; шведска 40 — до 70·—; кукурудза нова 5·75 до 6·—; хміль за 56 кільо —.— до —.—; ріпак 13·25 до 13 50. Все за 50 кільо осо Львів.

## Телеграми.

**Відень** 15 грудня. Сойм долїшно-австрийский ухвалив провізорию буджетову на пів року.

**Відень** 15 грудня. Дневник розпоряджень войскових оголосив нову тарифу кватирункову і поділ громад на 10 кляс чиншевих. Нова тарифа має обовязувати до кінця грудня 1910 р.

**Льондон** 15 грудня. Після вістий з Преториї ґенерал Бурів Лемер погиб коло Ліхтенбурґа.

**Льондон** 15 грудня. Even. Standard доносить що ґен. Нокс змусив Девета до битви, котра ще не скінчила ся. Богато Бурів мало дістати ся до неволї.

**За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.**

---

вийшла із своєї комнати і коли я побачив єї перший раз, то хоч присяг собі наперед, що не покажу по собі ніякого зворушеня, зробилось менї нагле слабо і я зімлів як неживий. Ах, якже она страшенно змінила ся!

Коли мене очутили, Ганя плакала голосно і над собою певне і надімною, бо і я був ще подібнійший до тіни, як до чоловіка.

— То я тому всьому причина! — повтарала ридаючи — я причина.

— Ганю, сестричко моя! Не плач, я все тебе буду любити! — скрикнув я і вхопив єї руки, аби їх піднести до уст як давнійше.

Нагле я затремтів і віддалив уста. Ті руки, колись такі білі, делікатні і чудесні, були тепер страшні. Чорні пятна покривали їх цілком, а до того стали хроповаті, майже обридливі.

— Я все тебе буду любити! — повторив я силуючись.

То було неправда. В серци я милосердив ся над нею, мав для неї любов брата, але давне чувство відлетіло як птах відлїтає без сліду.

Я вийшов до огорода і в тій самій хменевій альтані, де присягали собі любов Селим і Ганя, плакав так, як по смерти дорогої особи.

Бо й справді, давна Ганя умерла для мене, а радше моя любов умерла і в серци лишила ся по ній лиш пустка і біль, немов би з незгоєвної рани і спомин витискаючий сльози на очи.

Я довго так сидів. Тихий осінний вечер починав палити ся червоною зорею на вершках дерев. Глядано мене дома, вкінци до альтани увійшов отець.

Споглянув на мене і пошанував мій біль.

— Бідний хлопче! — сказав. — Бог тяжко тебе навістив, але вір Єму! Він все знає, що робить.

Я опер голову на груди вітця, і якийсь час мовчали ми оба.

По якійсь хвили отець сказав:

— Ти був до неї дуже привязаний, отже скажи менї; колиб я тобі сказав: даю єї тобі, подай їй руку на ціле житє, щоби ти менї відповів?

— Тату — відповів я — любов могла у мене пропасти, але честнота ніколи: я готов.

— Отець сердечно мене поцілував.

— Нехай же тебе Бог благословить. Пізнаю тебе: але то не твій обовязок, не твоя повинність; то повинність Селима.

— Чи він тут приїде?

— Приїде разом з своїм вітцем. Єго отець знає вже о всім.

І справді смерком приїхав Селим. Коли побачив Ганю, почервонів, а відтак поблід як полотно. Хвилю знати було на єго лици тяжку борбу серця з совістию. Видко і від него відлітав той крилатий птах, котрому на імя: любов. Але поборов себе той благородний хлопець: встав, простягнув руки, а відтак упав перед Ганею на коліна і сказав:

— Ганю моя! Я все той самий: не покину тебе ніколи, ніколи!

Сльози сплили по лици Ганї, однако легко відсунула Селима.

— Не вірю, не вірю, щоби мене тепер можна любити — сказала, а відтак, закривши лице руками, скрикнула:

— О! які ви всі добрі і благородні! Я лиш найменше благородна, найбільше грішна: але то всьо вже скінчило ся: я вже инша!

І мимо що старий Мірза настав, а Селим просив, не хотіла віддати єму руки. Перша буря житя зломила ту пречудну цьвітку, що ледве розцвила. Бідна дївчина! потребувала тепер по бури якого сьвятого, тихого прибіжища, де могла би улагодити совість, втихомирити серце.

І найшла таке тихе і сьвяте прибіжище: стала сестрою Милосердія.

По кількох літах побачив я єї несподівано: спокій і тишина малювали ся в тих ангельских чертах; сліди страшної недуги цілком щезли; в чорній одежи і білім черничім капелюсї, була красна як ніколи, але вже тою не земскою красотою: більше ангельскою як людскою.

# ІНСЕРАТИ.



З друкарні В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).